

"Barça, Barça, Barça!"

AUTEUR CASPER STELLING

Identiteit is een pijler van de moderne maatschappij. Zowel individuen als groepen zoeken naar betekenis en keren zich tegen de vervlakkende invloeden van de 'global village'. Door zich af te zetten tegen de ander definieert men zichzelf. Dit is een van de uitgangspunten van de masterthesis van Olga Neumann, die zij vorig jaar schreef ter afronding van haar opleiding culturele antropologie aan de Universiteit Utrecht.

Neumann presenteert in haar scriptie een bijzonder toegankelijk verhaal over de ontwikkeling van de eigen identiteit van de Spaanse regio Catalonië aan de hand van een analyse van voetbalclub FC Barcelona. Eerst bekijkt zij hoe Catalanen zichzelf zien. De aandacht gaat daarbij vooral uit naar de verschillen tussen Catalanen en Spanjaarden en naar Catalaanse symbolen, zoals de vlag en het volkslied.

Ten tweede kijkt zij naar de geschiedenis van de voetbalclub van Barcelona. FC Barcelona werd in 1899 opgericht als een 'normale' voetbalclub. Toen generaal Francisco Franco in 1939 aan de macht kwam en hij in een poging Spanje te verenigen vele Catalaanse symboliek uit het publieke domein bande, kreeg de club extra betekenis. Fans van FC Barcelona riepen "Leve Barça!" als variant op "Leve Catalonië!". Sindsdien is FC Barcelona een symbool van de Catalaanse identiteit.

Neumann vervolgt haar verkenning door FC Barcelona af te zetten tegen de grootste 'rivaal': Real Madrid. Zij ontdekt dat Barça en Real in het tijdperk Franco (1939-1975) in verband werden gebracht met politieke ideologie. Real vertegenwoordigde het regime, het centrum en politiek rechts. Barça vertegenwoordigde het verzet, de periferie en politiek links. Ook vandaag de dag speelt deze geschiedenis nog een rol, al heeft het aantreden van president Rodríguez Zapatero – een vertegenwoordiger van de centrale staat, maar desondanks fan van FC Barcelona – de spanning wat weggenomen.

Ten vierde analyseert Neumann het inclusieve karakter van Catalonië. Ze ontdekt dat Catalaan - zijn meer met instelling te maken heeft dan met afkomst, en dat im-

migranten daardoor makkelijk opgenomen worden. Ook beschrijft zij het omvangrijke netwerk van fanclubs (penya's) overal ter wereld.

Met haar masterthesis zet Olga Neumann een verslag neer dat oprechte interesse uitstraalt. Ze heeft op locatie uitgebreid veld-

Deze masterthesis leest als een verhaal van Geert Mak.

werk verricht, en dat is goed te merken aan de manier waarop zij het gebied en de voetbalclub omschrijft. Dit doet zij namelijk met behulp van een groot aantal interviews, waarbij zij gebruikmaakt van aansprekende citaten. Zodoende leest het rapport meer als een kort verhaal à la Geert Mak dan als een scriptie. Dat is de grootste meerwaarde van dit werk.

Een punt van kritiek is dat de auteur moeite heeft om objectief te blijven. Er worden bijvoorbeeld geen vraagtekens gezet bij de wenselijkheid van het Catalaanse 'nationalisme'. De positie van Catalonië in Spanje wordt verduidelijkt door enquêtes onder Catalanen, terwijl hier misschien juist interviews met niet-Catalaanse Spanjaarden toegevoegde waarde zouden hebben. Ook was het interessant geweest om te zoeken naar een Catalaanse bron die bewust gekozen heeft voor 'vijand' Real Madrid. Daarmee zou verkend kunnen worden of er ook een tegenbeweging bestaat tegen deze wel erg hecht ogende groep.

Desondanks zet de logische volgorde van de invloed van FC Barcelona op eerst Catalonië, dan Spanje en dan de hele wereld het bekende patriotisme van de club in een breder perspectief. Zo komt duidelijk tot uitdrukking dat FC Barcelona meer is dan verzet tegen Franco, Madrid of algeheel centralisme. FC Barcelona vormt een 'wij'

die zich van een 'zij' onderscheidt. De 'wij'-groep is niet puur Catalaan, maar juist erg toegankelijk, en de 'zij'-groep wordt door elk individu verder ingevuld. Deze conclusie maakt dat de scriptie van Olga Neumann de moeite van het lezen waard is voor wetenschappers die bezig zijn met identiteitsvorming. Bovendien is zij vanwege de toegankelijke stijl ook geschikt voor een breder publiek. Een Catalaanse vertaling van dit verhaal zal op bepaalde plaatsen waarschijnlijk gretig afrek vinden.

Neumann, O. (2006) 'We hebben een naam die iedereen kent: Barça, Barça, Barça!' Een antropologisch onderzoek naar de wisselwerking tussen voetbal en politiek in Catalonië. Universiteit Utrecht, Culturele Antropologie.